

Dokumenttype	nou 1992:22	Dokumentdato	1992-04-29
Tittel	Framtidig utdanning av personell til de kommunale brannvesen		
Utvalgsnavn	Utvalg for vurdering av utdanningen av brannpersonell		
Utvalgsleder	Pedersen Schmidt Kjell		
Utgiver	Kirke- utdannings- og forskningsdepartementet		
Oppnevnt	1991-03-01	Sider	50
Kapittel	1 Sammendrag konklusjoner og anbefalinger		

Kapittel 1 gir bakgrunn for arbeidet, utvalgets mandat og sammensetning. Kapittel 2 gjør rede for utvalgets arbeid i møter, i møte med berørte organisasjoner og myndigheter, og ved befaringer innenlands og i Sverige og Finland.

Kapittel 3 gir en oversikt over personellkategorier i dag i henhold til gjeldende forskrift, og gjør kort rede for dagens utdannings situasjon. Utdanningen ved Norges brannskole i dag skisseres.

Det gjøres også rede for Stortingets vedtak om lokalisering av Norges brannskole i Tjeldsund i Nordland fylke med regionale opplærings sentra i Tjeldsund, Borre og Haugesund. I vedtaket forutsettes at befalsutdanningen i hovedsak skal foregå ved Norges brannskole, mens grunnopplæring legges til de regionale opplærings sentrene.

Dette lokaliseringsvedtaket legges til grunn i utvalgets arbeid.

Kapittel 4 tar for seg situasjonen i våre naboland, dvs. brannvesenets administrative tilknytning, personellkategorier, utdanningsinstitusjoner og utdanning av brann- og redningspersonell i Sverige, Finland og Danmark. Det foretas en sammenlikning av kurstyper, kurslengder og inntakskrav. Både i Sverige og i Finland er brann- og redningsvesen og sivilforsvar slått sammen til en enhet som har totalansvar ved alle typer ulykker. Mens brann- og redningsvesen er en kommunal oppgave i de øvrige land, åpnes det i Danmark for private løsninger.

Kapittel 5 beskriver brannvesenets oppgaver i dag og slik de etter utvalgets mening vil fortone seg om 10-15 år.

Med bakgrunn i foreliggende dokumentasjon beskrives brannforebyggende og kontrollerende oppgaver, innsats i brannsituasjoner, bistandsoppgaver og øvrige oppgaver i dag og i årene som kommer.

Utvalget peker på at brannvesenet må, i sterkere grad enn nå, søke samarbeid med andre som også driver brannforebyggende arbeid for å få til en best mulig utnyttning av de totale ressursene innenfor dette området. Brannvesenets innsats på det forebyggende området vil og må økes i forhold til dagens nivå. Dette krever en sterk oppgradering av utdanningen.

Utvalget anser det som en naturlig og riktig utvikling at brannvesenet, som har den nødvendige organisasjon, utstyr og kompetanse, gis muligheter til å kunne bli et framtidig redningsvesen. Utvalget har merket seg de positive erfaringer som er gjort i Sverige og Finland med å la brannvesenet utøve den helhetlige funksjonen som det innebærer å være et kommunalt redningsvesen.

Utvalget mener det er naturlig at ambulansetjeneste i større grad enn i dag kan overføres til brannvesenet, ut fra brannvesenets kompetanse og beredskap. Slik ambulansetjeneste ville dessuten sikre vedlikehold av de kunnskapene innen førstehjelp og skadebehandling som brannpersonellutdanningen tar sikte på å gi. Det er av stor betydning at brannvesenet innehar denne kompetansen, da de ofte er de første, og dermed i en tid de eneste innsatsstyrker på skadestedet ved ulykker.

I forbindelse med regionaliseringen av alarmsentraler for varsling av brann og andre ulykker, vil utvalget peke på de nære forbindelser det er mellom alarmsentral og brannvesenets beredskap. Utvalget finner det naturlig at alarmsentraler etableres i tilknytning til brannvesenet.

Utvalget legger til grunn at brannvesenet i framtiden vil ha oppgaver innen to hovedområder: brannforebyggende virksomhet og beredskap mot brann og andre ulykkessituasjoner.

Innenfor disse hoveddelene vil det kreves en betydelig oppgradering av

kompetansenivået hos de ulike kategorier brannpersonell.

De viktigste brannforebyggende oppgavene vil være brannsyn, kontroll og oppfølging, vurdering av dokumentasjon over brannobjektene sikkerhetsnivå, samt informasjonsvirksomhet. Emner som er relatert til disse oppgavene er nevnt i kapitlet.

For å oppnå den nødvendige beredskap mot brann og andre ulykkesituasjoner vil utvalget legge vekt på at utdanningen må gjøre personellet i stand til å yte optimal innsats uavhengig av type ulykke. Dette medfører at opplæringen må ta utgangspunkt i fellestrekkene ved alle typer ulykker. Denne basisopplæringen må gis til alt innsatspersonell, og være felles for alle brannvesen. For spesielle oppgaver må det gis spesialopplæring.

Utdanningen av brannvernpersonell må i langt større grad enn i dag omfatte realistiske øvelser med tilstrekkelig utstyr.

Basisutdanning for innsatsstyrken må inneholde følgende hovedemner:

1. Sløkkemidler, sløkketeknikk og sløkketaktikk
2. Sikringstiltak og verneutstyr
3. Statikk, mekanikk og materialkunnskap
4. Maskin- og elektrolære
5. Stoffers reaksjoner og faregrad
6. Førstehjelp
7. Menneskers adferd i stress-situasjoner
8. Lover og forskrifter
9. Skriftlig framstilling og dokumentasjon
10. Ledelse

Kapittel 7 gir en detaljert oversikt over utdanning til brannkonstabel, befal og overbefal i dag og drøfter alternativer for utdanning i framtiden.

Det blir pekt på at oppgavene for heltidskonstabelene og deltidsbrannmenn er langt på vei de samme. Utvalget mener derfor at det er nødvendig å styrke utdanningen av deltidspersonell i forhold til dagens situasjon.

Uttalelser fra det brannfaglige miljøet går helt klart i samme retning.

Som et alternativ beskrives en utdanning til brannkonstabel etter samme modell som i dag, med grunnkurs i to moduler a 5 uker, og med styrt praksis mellom kursmodulene. Kurslengde og omfang foreslås økt vesentlig i forhold til dagens situasjon. Det kreves felles allmenne fag fra videregående kurs I i yrkesfaglige studieretninger ved opptak.

Utvalget har også vurdert en tilpasset lærlingordning, der grunnkurs og videregående kurs I i relevante linjer i yrkesfaglige studieretninger utgjør deler av lærlingskolen. På bakgrunn av de spesielle kompetansekravene i brannvesenet vil det være behov for spesifikk yrkesspesialisering ved et 9-ukers kurs ved sentral lærlingskole (regionale opplæringssentra) i løpet av læretiden som tillegg.

Utvalget ser flere interessante trekk ved at brannkonstabelyrket legges inn under Lov om fagopplæring i arbeidslivet. Ved å legge store deler av utdanningen til det offentlige skoleverket vil en kunne oppnå kompetanse som i større grad er overførbart til andre utdanningsveier. Et fagbrev som brann- og redningsmann vil kunne være relevant for stillinger med sikkerhet som ansvarsområde både offshore og i landbasert industri. Et samlet utvalg vil anbefale at det etableres en slik lærlingordning.

Utvalget peker også på at det under en lærlingordning vil være naturlig med en samordning mellom brannkonstabel- og feierfaget.

I dagens situasjon er det ingen formelle krav til utdanning utover opplæring i eget brannvesen for deltidsbrannmenn, selv om oppgavene for heltids- og deltidspersonell i store trekk er de samme. Utvalget tilrår at det må etableres obligatorisk utdanning også for deltidsbrannmenn, og foreslår en modell for dette hvori inngår et 5 ukers obligatorisk kurs.

Det blir også antydnet løsninger på praktiske og økonomiske problemer ved utdanning av deltidsbrannmenn. I denne forbindelse vil utvalget peke på at en samordning mellom opplæring av mannskaper til brannverninnsats i fred og krig bør utredes.

Utvalget vil foreslå at brannkonstabelutdanningen i framtiden blir gjort allment tilgjengelig, slik at den enkelte kan søke opptak på brannskolen, og eventuelt også tegne lærekontrakt uten å være ansatt i brannvesenet på forhånd. Dermed kommer yrker innen brannvesenet mer på linje med andre yrker når det gjelder å kunne velge utdanning og karriere.

Utvalget anbefaler at dagens system for utdanning av befal opprettholdes. Dette innebærer kurs i tre nivåer ved Norges brannskole. Kurslengde og fordypning må imidlertid økes betraktelig i forhold til i dag. Videre foreslår utvalget at overbefalet fortsatt kan rekrutteres fra høgskolenivå, med lederutdanning ved brannskolen. Det bør også innføres et 2-ukers praktisk brannkurs før Befalskurs III. For befal skisseres også en rekrutteringsmulighet via teknisk fagskole.

Det må også bli mulig for den enkelte brannkonstabel å søke til befalsutdanning på eget initiativ og for egen kostnad, for å kunne konkurrere om opprykksstillinger i eget eller andre brannvesen. Befalsutdanning bør også kunne være relevant for andre enn dem som tar sikte på en karriere i det kommunale brannvesen. Mye tyder på at kompetanse innen sikkerhet og beredskap i økende grad vil bli etterspurt også innen landbasert næringsliv.

Utvalget har også vurdert de ett-årige påbygningskurs i brann- og skadevern ved to ingeniørhøgskoler samt et tre-årig sikkerhetsstudium ved Statens Sikkerhetshøgskole. Det bør vurderes om slik utdanning bør gjøres obligatorisk for overbefalsstillinger der det kreves ingeniørkompetanse.

Brannfaglig utdanning på alle nivåer må sikres lærerkrefter og læremateriell av høy kvalitet. Det høyeste nivå innen brannfaglig utdanning må være Norges Tekniske Høgskole. Utvalget peker på at utdanningstilbudet og fagtilbudet ved NTH må utbygges og styrkes på det branntekniske området.

Utdanningsbehovet for de kommunale brannvesen er beregnet ut fra antakelsen om at antall ansatte i de offentlige brann- og redningsvesen blir som i dag. I dag er 2700 personer ansatt i heltidsstillinger, og ca. 12 000 deltidsansatte. I beregningene har en gått ut fra en karrierelengde på 30 år for brannkonstabler og 10 år for befal. Utvalget har kommet fram til følgende totale utdanningsbehov pr. år:

Brannkonstabler:	90
Deltidsbrannmenn:	400
Brannformenn:	140
Brannmestere:	100
Brannsjef/overbefal:	40

Utvalget har drøftet fordelingen av de ulike kurs sentralt og regionalt. Det er tatt med flere alternativer.

For en rasjonell utnyttning av skoleanleggenes kapasitet synes det mest gunstig med flere jevnstore anlegg enn ett stort og to mindre. Dette gjelder i særlig grad ved gjennomføringen av praktiske øvelser ved de framtidige anleggene. Ved for mange parallelle kurs på ett sted vil øvingsanleggets kapasitet raskt kunne bli en flaskehals.

Stortingets vedtak om lokalisering av Norges brannskole er lagt til grunn for utvalgets arbeid. Utvalget har imidlertid valgt å tolke vedtaket slik at det er mulig å etablere første trinn av befalsutdanningen ved de tre regionale opplæringssentrene.

Utvalget anbefaler at de ulike kurs fordeles mellom opplæringssentrene på følgende måte:

Befalskurs III:	Ved Norges brannskole i Tjeldsund
Befalskurs II:	Ved Norges brannskole i Tjeldsund
Befalskurs I:	Ved de regionale opplæringssentrene i Borre, Haugesund og Tjeldsund
Grunnopplæring:	Ved de regionale opplæringssentrene i Borre, Haugesund og Tjeldsund.

I tillegg til de obligatoriske kursene vil alle tre sentra kunne arrangere spesialkurs og ha anledning til å påta seg oppdragsundervisning.

De fremtidige driftskostnader for Norges brannskole vil ekskl. internatdrift være ca. kr 30.000.000 pr. år mot dagens ca. kr 10.000.000. Ved 46 ukers undervisningsår blir kostnadene imidlertid kr 28.500.000.

Utvalget ser det som et nasjonalt anliggende å sikre høy kompetanse i landets brannvesen. Kvalifikasjonskrav for personell er hjemlet i brannvernloven og forskrifter. Det synes derfor naturlig og hensiktsmessig at det offentlige har ansvaret for utdanning av personell til brannvesenet.

Det er ønskelig at brannvernutdanningen gjøres tilgjengelig for de som velger å skape en framtid i brannvesenet uten at de på forhånd er tilsatt. Dette innebærer at utdanningen må gis de samme økonomiske vilkår som yrkesutdanning i det offentlige skoleverket.

Utvalget har vurdert ulike organisasjonsformer basert på at skolen skal være et offentlig ansvar. Etter å ha sett på ulike eiermodeller innenfor rammen av offentlig drift står utvalget igjen med to alternativer for en statseid brannskole. Utvalget anbefaler at alternativene statseid videregående skole og egen stiftelse utredes videre for å finne det som er mest fordelaktig.

Stortingets vedtak om tre regionale opplæringssentra samt økte krav til praktiske øvelser skiller seg klart fra dagens ordning. Utvalget har ikke funnet grunnlag for å utrede et mer kostnadsbesparende alternativ. Den eneste mulighet for å redusere kostnadene for det offentlige vil etter utvalgets mening måtte ligge i en samordning mellom utdanning innen sivilforsvar, brannvesen og redningstjeneste.

Departemental tilknytning for Norges brannskole er også drøftet. Flertallet av utvalgets medlemmer anbefaler at Norges brannskole administrativt tilknyttes Kommunaldepartementet.

Et mindretall, Waage Oppedal, anbefaler at Norges brannskole fortsatt er tilknyttet Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet.

Utvalget har forsøkt å vurdere de økonomiske konsekvenser for stat og kommune ved de ulike utdanningsmodeller.

Utvalget finner imidlertid tallene meget usikre og vil derfor ta dette inn som et separat vedlegg.

Utvalget tilrår at skolens framtidige navn blir Norges brann- og redningsskole.
